

[1] Perští dějepisci tvrdí, že přičinu k rozbrojům zavdali Foiničané. Když prý totiž přišli od takzvaného Rudého moře k našemu moři* a usídlili se na tom území, kde bydlí i nyní, začali ihned podnikat daleké námořní cesty. Rozváželi egyptské a asyrské zboží a mimo jiné prý přišli také do Argu. Argos tehdy v zemi nyní nazývané Řeckem vynikal nade všechna města. Když tedy Foiničané přišli do řečeného Argu, vložili své zboží na prodej. Pátý nebo šestý den po příjezdu měli již skoro všechno vyprodáno, a tu prý přišlo na pobřeží mnoho žen a mezi nimi i královská dcera. Jmenovala se, jak uvádějí Řekové, Íó, dcera Inachova. Ženy se zastavily u lodní zádi, aby nakupovaly zboží, které se jim líbilo, avšak Foiničané se domluvili a přepadli je. Většinu žen se prý podařilo utéci, avšak Íó byla spolu s několika jinými chycena. Foiničané prý ji uvrhli do lodí a odpluli do Egypta.

[2] Tak se podle Peršanů (ale nikoli podle Řeků) dostala Íó do Egypta a tato událost se stala začátkem vzájemných příkoří. Po této události prý někteří z Řeků (jména Peršané uvést nedovedou) přišli do Tyrnu ve Foinikii a unesli královskou dceru Európu. Byli to asi Krétané. Tak prý se Foiničanům dostalo oplátky za půjčku. Potom prý se Řekové provinili další krví-dou. Vypravili se s válečnou lodí* do Asie v zemi Kolchidské a k řece Fásis, a když tam potřídli ostatní, kvůli čemu se vypravili, uloupili královskou dceru Médeiu. Kolchidský král prý pak poslal do Řecka hlasatele, aby žádal o zadosťuchnění za únos a o vrácení dcery. Řekové prý však odpověděli, že Asiaté jim také nedali zadosťuchnění za únos argejské Íó, že tedy ani oni ničeho neposkytnou.

[3] Ve druhé generaci po těchto událostech, když o nich uslyšel, chtěl Alexandros, syn Priamův, získat manželku z Řecka únosem, jak vypravují Peršané. Předem věděl, že za ni neposkytne náhradu, neboť ani Řekové ji neposkytli. Unesl tedy Helenu a Řekové se rozhodli poslat nejdříve posly se žádostí, aby Helenu vrátil a dal pokutu za únos. Proti jejich výčtkám

však Trójané poukazovali na únos Médein, za který Řekové náhradu nedali a Médeiu na požádání také nevydali, a nyní prý chtějí dostat náhradu od jiných.

[4] Až do těch časů šlo jenom o vzájemné únosy, od té doby však se Řekové velice provinili, neboť začali s válčnými výpravami do Asie ještě dříve než Asiaté do Evropy. Únosy žen prý považují Peršané za činy lidí nespravedlivých a chtějí se mstit za únosy za nerozum; moudří lidé se o unesené ženy nestarají, neboť je prý jasné, že by k jejich únosu nedošlo, kdyby samy nechtěly. Oni sami říkají Peršané, se vůbec nestarali o ženy, které byly uneseny z Asie. Řekové prý však pro jednu ženu z Lakedaimonu sebrali velikou výpravu a po příchodu do Asie vyvrátili moc Priamovu. Od té doby prý vždycky považují řecký živel za sobě nepřátelský. Na Asii totiž a na barbarské národy, které ji obývají, činí si nárok Peršané, kdežto Evropu a území řecká považují za cizinu.

[5] Tak prý se to událo podle Peršanů a v době byl Tróje shledávají počátek svého nepřátelství vůči Řecku.

Foiničané, pokud jde o Íó, s Peršany nesouhlasí. Neunesli prý ji do Egypta násilím, nýbrž protože se v Argu spustila s kapitanem lodi. Když prý zjistila, že je těhotná, osýchala se před rodiči a odplula s Foiničany dobrovolně, aby se na to nepříšlo.

Takové věci vypravují Peršané a Foiničané. Já se však nepustím do rozboru, zda se to stalo tak či onak. Označím toho, o kom sám vím, že začal s bezprávnými činy vůči Řekům, a budu pokračovat ve vyprávění; podrobně proběru osudy měst malých i velkých. Neboť z těch, která byla kdysi veliká, se většinou stala města bezvýznamná, a naproti tomu ta, která jsou velká za mých časů, byla původně nepatrná. Víím totiž, že lidský blahobyt nezůstává nikdy trvale stejný, proto budu pamatovat na obojí stejnou měrou.

[6] Kroisos byl původem Lyd. Byl synem Alyattovým a byl vládcem národu, které sídlí na západ od řeky Hálys, jež teče od jihu mezi Sýrií* a Paflagonií a na severu se vlévá do moře, zvaného Pohostinné. Tento Kroisos byl první z barbarů, o němž víme, že si některé z Řeků podrobil, aby mu odváděti poplatky, a jiné že si získal za přátele. Podrobil si Íóny, Aioly a Dóry, sídlící v Asii, a přátelství uzavřel s Lakedaimonskými. Před vládou Kroisovou byli všichni Řekové svobodní, neboť vpád Kimmeriů do Íonie za časů před Kroisem neznamenal pro města katastrofu, protože to byl jenom loupežný nájezd.

[7] Vláda, která původně patřila rodu Héraklovců, přešla na rod Kroisův, na takzvané Mermnadovce, následujícím způsobem. Kandaulés, kterého Řekové nazývají Myrsilem, byl vládcem v Sardech; byl to potomek Héraklova syna Alkaia. Prvním sardským králem z rodu Héraklova byl Agrón, syn Ninův, syna Béliova, syna Alkaiova, a Kandaulés, syn Myrsiův, byl posledním. Před Agrónem kralovali v té zemi potomci Lýda, syna Atyova, od kterého dostal veškerý lidský národ své jméno. Dříve se jmenovali Míóvé. Na základě boží vůleby odevdali potomci Lýdovi vládu Héraklovcům, kteří pocházeli z otrokyně Iardanovy* a Hérakla. Héraklovcí vládli po dvaadvacet generací, pět set pět let; syn přejímal vládu od otce až po Kandaula, syna Myrsova.

[8] Kandaulés byl velice zamilován do své manželky a ve své lásce se domníval, že má za manželku daleko nejkrásnější ze všech žen. Měl mezi svými tělesnými strážci Gyga, syna Daskylova, který byl jeho oblíbencem, a tomu se světoval i s nejdůležitějšími záležitostmi; tomu také nadměru vychvaloval krásu své ženy, neboť byl o ní přesvědčen. Neuplynulo mnoho času a Kandaulés, kterého měl stihnout zlý osud, pravil Gygovi:

„Zdá se mi, že mi, Gygu, nevěříš, když ti líčím krásu své ženy; uším ostatně lidé méně věří nežli očím. Postarej se, abys ji viděl nahou.“

Gygés však vzkřikl velice a řekl:

„Jaká pošetilá slova to, pane, pronášíš, když mi přikazuješ, abych se díval na svou paní a veitelku, když je nahá! Žena spolu se šatem svléká také stud. Již dávno přišli lidé na správná pravidla, z nichž je třeba se poučit. Jedno z nich říká, že se má každý dívat na své. Věřím ti, že je ona ze všech žen nejkrásnější, a prosím tě, abys ode mne nežádal, co se nesluší.“

[9] Takovými slovy se Gygés bránil, neboť se obával, aby mu z takového skutku nevzešlo nějaké neštěstí. Kandaulés však odpověděl:

„Neboj se, Gygu, neměj strach, že ti to říkám, abych tě zkoušel, a buď bez obav před mou ženou, že by ti ona způsobila nějakou újmu. Hned zpočátku to uspořádám tak, že ani nepostřehne, že ji vidíš. Postavím tě za otevřené dveře naší ložnice; jakmile tam vejdu, vstoupí i moje žena do lůžka. Blízko vchodu je tam křeslo, na které bude při svlékání odkládat svůj oděv kus po kuse. Budeš si ji moci prohlédnout úplně v klidu. Až půjde od křesla k lůžku a bude k tobě obrácena zá-

dy, hled se odtamtud dostat, aby tě neviděla vycházet ze dveří.²⁶

[10] Gygés tedy svolil, protože mu nic jiného nezbyvalo. Když Kandauleš uznal, že je čas jít spát, zavedl Gyga do ložnice; hned nato přišla i jeho manželka. Gygés se na ni díval, jak se po příchodu svlékala. Když se k němu obrátila zády a šla k lůžku, vyplízl se ze svého úkrytu a šel ven. Žena však ho při odchodu zahlédla. Uvědomila si, že původcem činu je její muž, ale ani se neozvala, ač byla zahanbena. Nedala na sobě znát, že něco zpozorovala, a pojalala úmysl, že se Kandaulovi pomstí. U Lýdů, jako skoro u všech ostatních barbarů, se totiž považuje za velkou hanbu i pro muže, když ho někdo spatří nahého.

[11] Nedala tedy v tu chvíli nic nejeho a zachovala klid. Hned jak nastal den, shromáždila své nejvěrnější služebnky a dala si Gyga zavolat. Ten netušil, že ona ví, co se stalo, a na zavolání přišel. Chodilval k ní i dítě, když si ho královna povolala. Jakmile Gygés přišel, pravila žena:

„Dávám ti teď, Gygu, dvě cesty na vybranou, vyber si, kterou se chceš ubírat. Buď zabij Kandaula a vezmi si mne a království nad Lýdy, nebo musíš ihned na místě sám zemřít, abys napříště Kandaula ve všem neposlouchal a nespátřil, co vidět nemáš. Buď musí zemřít ten, kdo to nastrojil, nebo ty, který jsi mě spatřil nahou a učinil, co se nesluší.“

Gygés nejprve žasl nad tím, co mu řekla, a potom ji prosil, aby ho k takové volbě nenutila. Neuspěl však a viděl, že opravdu stojí před nutností buď zabít svého pána, nebo sám přijít o život rukama jiných. Rozhodl se zůstat naživu a ptal se královny:

„Jestliže mě tedy nutíš, abych proti své vůli zabíj svého pána, pověz mi také, jakým způsobem na něho vztáhneme ruku.“

Královna mu na to odpověděla:

„Útok podnikneš z téhož místa, na kterém on ti mě ukázal nahou. Zauťočíš, až usne.“

[12] Gygés nebyl ani na chvíli propuštěn a nemohl nijak uniknout, takže nezbyvalo, než aby zahynul on nebo Kandauleš. Spiknutí bylo připraveno, a když nastala noc, šel Gygés za ženou do ložnice. Dala mu dýku a ukryla ho za tytéž dveře. Když potom Kandauleš na lůžku odpočíval, vložl Gygés z úkrytu, zabil ho a tak se zmocnil jak ženy, tak i království. Zmiňuje se o něm v iambeckém trimetru i Archilochos z Paru, který žil v téže době.

[13] Tak opanoval Gygés království a byl potvrzen i delfskou věštnou. Když totiž Lýdové těžce nesli Kandaulovu smrt a sáhli ke zbraním, dohodli se Gygoví straníci s ostatními Lýdy na tom, že Gygés bude lydským králem, jestliže ho za krále uzná věštkyně; pakli ho neuzná, že bude vláda vrácena Hétraklovcům. Věštkyně rozhodla a tak se stal Gygés králem. Přátel o všem řekla tolik, že pomsta Hétraklovců postihne právě Gygovu potomka. Z toho si však Lýdové ani jejich králové nic nedělali, dokud k tomu nedošlo.

[14] Tak získali Mermnadovci vládu, kterou odňali Hétraklovcům. Gygés poslal za své vlády do Delf nemálo obětí darů. Většina obětí darů ze stříbra v Delfech je od něho. Kromě stříbrných věcí poslal také nesmírné množství zlata; opravdu stojí za zmínku šest zlatých džbánů,* které tam poslal. Džbány jsou v korintské pokladnici a váží třicet talentů. Po pravdě však to není pokladnice korintské obce, nýbrž Kypseia, syna Éetiónova.

Gygés je po Midovi, synu Gordiovu, králi Frygie, první z barbarů, o kterém víme, že poslal obětí dary do Delf. Midás obětoval svůj královský trůn, na kterém zasedal při soudech. Ten trůn stojí za podívanou a je umístěn tamtéž, kde jsou i Gygovy džbány. Předměty ze zlata a stříbra, které obětoval Gygés, se v Delfech podle jména dárceva nazývají Gygovými.

I Gygés učinil za své vlády válečný vpád do Miletu a Smyrny a zmocnil se města Kolofoínu. Za své osmatřicetileté vlády však nepodnikl žádný jiný význačný čin, proto ho necháme stranou, tolik o něm připomenuvše.

[15] Nyní se zmíním o Ardovi, synu Gygovu, který kraloval po něm. Ten dobyl Priéné a vpád do Miletu a za jeho vlády v Sardech přišli do Asie Kimmeriové, vypuzení ze svých obvyklých sídlišť kočovnými Skythy, a zmocnili se Sard akropole.

[16] Ardys kraloval devětačtyřicet let; po něm následoval Sadyattés, syn Ardyův, a vládl dvanáct let. Po Sadyattovi přišel Alyattés. Ten válčil s Kyaxarem, synem Détokovým, a s Médy a vypudil Kimmerie z Asie. Dobył Smyrny, kterou založili osadníci z Kolofoínu, a učinil vpád do Klazomen. Odtamtud se však nevrátil tak, jak si přál, nýbrž dokonale poražen. Z ostatních činů, které za své vlády podnikl, stojí nejspíše za zmínku tyto:

[17] Válčil s Miletány; tu válku zdědil po otci. Na

svých výpravách obléhal Milétos tímto způsobem: Vpadával s vojskem tehdy, jakmile v zemi zrála úroda. Táhł za zvuků syring, harf a fléten ženských i mužských. Jakmile přišel na území milétské, nebořil ani nevypaloval příbytky v polích, ani v nich neloupil, ale nechával je být. Zato však zničil stro-my a úrodu na celém území a vrátil se domů. Milétané totiž ovládali moře, takže obležením nemohlo vojsko něčeho dosáhnout. Obvydlí Lýd neničil proto, aby z nich mohli Milétané půdu osévat a obdělávat a on aby měl při vpádu co loupit, až budou s polní prací hotovi.

[18] Takovým způsobem válčil jedenáct let. Za tu dobu utrpěli Milétané dvě velké porážky, jednak u Limeněia v boji na vlastním území, jednak na rovině u Maiandru. Šest let z oněch jedenácti vládl ještě Lýdům Sadyattés, syn Ardýův, a ten také tenkrát činil s vojskem vpády na území milétské. On to totiž byl, kdo se s nimi do války zapletl. Pět let následujících po těch šesti vedl válku Alyattés, syn Sadyattův. Jak jsem se už dříve zmínil, zdědil válku po otci a vedl ji ze všech sil. Nikdo z Iónů v té válce nepřišel Milétanům na pomoc, kromě jediných Chijjských. Ti jim pomáhali oplátkou za dřívější pomoc jejích, neboť Milétané přišli předtím na pomoc Chijjským ve válce proti Erythrejským.

[19] Když ve dvanáctém roce zapalovalo vojsko obilí, stala se taková příhoda. Obilí rychle vzplanulo a větrem se plameny šířily, takže chytil a shořel chrám Athény zvané Asséské. V tu chvíli toho nikdo nedbal, ale když se vojsko vrátilo do Sard, Alyattés onemocněl. Nemoc se mu zhoršila, a tak poslal posly do Delf — buď že mu to někdo poradil, nebo se rozhodl sám dotázat se boha, co si má s nemocí počít. Když poslové přišli do Delf, odmítla jim Pýthia věštit, dokud znovu nepostaví Athénin chrám, který vypálili v Assésu na území milétském.

[20] Vím to od Delfanů, od nichž jsem slyšel, že se to tak stalo. Milétané k tomu dodávají, že Kypseliv syn Perandros byl co nejučejší spítáteleň s Thrasybúlem, který tehdy vládl v Milétu, a Perandros se dověděl, jaké odpovědi se z věštiny dostalo Alyattovi. Vzkázal jí Thrasybúlovi po poslu, aby ji předem věděl a mohl v nastalé situaci rozhodnout. Tak se to stalo podle Milétanů.

[21] Když dostal Alyattés toto vyřízení, ihned poslal do Miléta hlasatele, aby uzavřel příměří s Thrasybúlem a s Milétskými na tak dlouho, dokud se bude chrám stavět. Posel

tedy do Miléta odešel. Thrasybúlos však byl o všem předem bezpečně zpraven a věděl, co hodlá Alyattés učinit. Připravil tedy takovou lest: dal snést na náměstí veškeré zásoby potraviny, co jich ve městě bylo, ať již patily jemu, nebo soukromým osobám, a Milétanům dal pokyn, aby všichni popjeli a společně hodovali, až jim dá znamení.

[22] Takové opatření učinil a takový pokyn vydal Thrasybúlos proto, aby sardský hlasatel viděl ohromné množství zásob pohromadě a dobrou náladu obyvatel a oznámil to Alyattovi. Tak se také stalo. Hlasatel to viděl, vyřídil Thrasybúlovi, co mu Lýd uložil, a vrátil se do Sard. Podle mých zpráv jen proto došlo k uzavření míru, neboť Alyattés se nadál, že bude v Milétu nesmírná nouze o potraviny a že bude lid nejvyšší měrou zdrčen nedostatkem. Od hlasatele však slyšel po jeho návratu z Miléta zprávy opačné, než jaké očekával. Potom spolu uzavřeli mír s podmínkou, že si budou navzájem přáteli a spojení, a Alyattés dal postavit v Assésu Athéně dva chrámy místo jednoho. Sám se pak z nemoci pozdravil. Tak tedy pro Alyatta dopadla válka proti Milétanům a Thrasybúlovi.

[23] Perandros, který podal Thrasybúlovi zprávu o odpovědi věštiny, byl synem Kypselovým a vládl v Korintě. Podle vyprávění Korintských (a Lesbáné říkají totéž co oni) se mu prý v životě přihodil nevdaný záznak: Arióna z Methymmy vynesl delřin na Tainaron. Arión byl nejpřednější z tehdejších zpěváků za doprovodu kithary; první z lidí, pokud víme, složil dihyramb, pojmenoval jej a přednášel jej v Korintu.

[24] Tento Arión prý většinou pobýval u Perandra, ale usmyslel si, že odpluje do Itálie a na Siclii; tam vydělal ohromné peníze a chtěl se vrátit do Korinta. Vypul z Tarentu, a protože neměl k nikomu větší důvěru nežli ke Korintanům, najal si loď korintských plavců. Na širém moři se však plavci zrádně dohodli, že hodí Arióna do moře a že se zmocní jeho peněz. Arión prý to pozoroval a nabízel jim peníze a proslil, aby ho nechali naživu; tím je však nepřemluvil. Plavci prý mu kázali, buď aby se sám usmrtil, chce-li dojít pohřbu na suché zemi, nebo aby co nejrychleji skočil do moře.

Výhrůžkami přiveden do úzkých prý Arión požádal — když už se tak rozhodli — aby mu dovolili stanout v plně nádhře na veslářských lávkách a zazpívat; až dozpívá, slibbil, že spáchá sebevraždu. Plavci se zaradovali, že uslyší nejlepšího

pěvce na světě, a ustoupili ze zádi doprostřed lodi. Arion se oblékl do plně pěvecké nádhery, vzal do ruky kitharu, postavil se na veslařské lavky a zazpíval slavnostní píseň. Když píseň dozpíval, vrhl se do moře tak, jak byl, se vším svým vybavením. Plavci pokračovali v plavbě do Korinta, Ariona prý však vzal na hřbet delfin a vynesl ho na souš u Tainaru. Arion s něho sestoupil a se vším všudy odešel do Korinta. Po příchodu vypravoval, co se mu přihodilo. Perandros prý mu nevěřil, dal ho hřdat, nikam ho nepouštěl a dával prý pozor, až se plavci vrátí. Když připluli, dal si je zavolat a ptal se jich, co mu mohou říci o Arionovi. Oni vyprávěli, že je v Itálii živ a zdrav a že se mu dobře dařilo, když ho v Tarentu opouštěli. V tu chvíli se před nimi objevil Arion ustrojen tak, jako když vyskočil z lodi. Byli ohromeni a usvědčení a nemohli již zapřít. Tuto historiku vyprávějí Korintští a Lesbané a na Tainaru je nevelký Arionův bronzový obětní dar, člověk sedící na delfinu.

[25] Lydský král Alyattes, který dokončil válku s Milétany, potom zemřel. Kraloval sedmapadesát let. Po vyváznutí z nemoci věnoval jako druhý z toho rodu do Delf velkým stříbrným džbán se železným letovaným podstavcem, který stojí za podvanou mezi všemi obětními dary v Delfech. Bylo to dílo Glauka z Chiu, který jako první na světě vynalezl letování železa.

[26] Po Alyattově smrti převzal království Alyattův syn Kroisos ve věku pětaticeti let. Z Řeků jako první napadl Efeské. Když je tenkrát obléhal, věnovali Efesané své město Artemidě a natáhli lano od chrámu ke hradbám. * Vzdálenost od starého města, které bylo tenkrát obléháno, ke chrámu čtí sedm stadií. Na Efesos uderil Kroisos nejprve a potom postupně na všechna města íonská a aiojská. Proti každému z nich vznášel jiné stížnosti; kde mohl najít vážnější záminky, užíval vážnějších žalob; proti některým z nich použil i malichernosti.

[27] Když už si podrobil Řeky v Asii, takže mu odváděti poplatky, pomýšlel na to, aby postavil lodi a podnikl útok na ostrovy. Jakmile měl ke stavbě lodí všechno připraveno, přišel prý podle jedné do Sard Biás z Priény, podle druhých Pittakos z Mytilény, a na Kroisovu otázku, co je nového v Řecku, zastavil stavbu lodí touto odpovědí:

„Ostrované skupují, králi, tisíce koní, protože mají v úmyslu vypravit se válečně do Sard a proti tobě.“ Kroisos myslitel, že mluví pravdu, a odpověděl:

„Kéž by jen bohové vnukli ostrovanům myšlenku přijít proti synům lydským na koně!“

„Vidím, králi,“ opáčil návštěvník, „že si z celého srdce přeješ porazit ostrovy na koních na pevnině a tvá naděje je opávněná. A co myslíš, že si přejí ostrované jiného, když se dozvěděli, že proti nim hodláš stavět lodi, než porazit Lýdy na moři, aby se ti pomstili za Řeky sídlící na pevnině, které jsi zotročil?“

Tento závěr prý se Kroisovi velice zalíbil a uznal, že je to rozumná řeč; poslechl a nechal stavbu lodí. Tak došlo k tomu, že uzavřel přátelství s Ióny bydlicími na ostrovech.

[28] Postupem času si Kroisos podmanil skoro všechny národy sídlící před řekou Halys. Kromě Kiliků a Lykiů mu byli poddáni všichni ostatní. Jsou to Lýdové, Frygové, Mýsové, Mariandynové, Chalybové, Paffagoni, Thrákové Thynští a Bitlyňští, Karové, Ióni, Dórové, Aiolové a Pamfýlové.

[29] Když Kroisos tyto národy podrobil a připojil je k Lýdům, přicházeli do Sard, kvetoucích bohatstvím, mimmo jiné postupně i všichni řečtí filosofové, kteří v té době žili. Tak tam přišel i Athéňan Solón, který Athéňanům na jejich přání ustanovil zákony a pobýval v cizině deset let, vyplul pod záminkou, že se chce porozhlédnout po světě, aby nebyl přinucen zrušit některý ze zákonů, které vydal. Athéňané to sami učiniti nemohli, protože je vázaly velké přísahy, že se budou deset let řídit zákony, které jim Solón ustanoví.

[30] Kvůli tomu i kvůli podivané se vydal Solón na cesty. Přišel do Egypta k Amasiovi a také do Sard ke Kroisovi. Po příchodu ho Kroisos hostil v královském paláci a potom, bylo to třetího nebo čtvrtého dne, ho na příkaz Kroisův vodil služebníci po jeho pokladnicích a ukazovali mu královo nesmírné bohatství. Když Solón všechno viděl a vše si prohlédl, zeptal se ho Kroisos v příhodné chvíli:

„Cizince athénský, došly k nám o tobě mnohé zprávy, o tvé moudrosti a o tvých cestách, že jsi z lásky k moudrosti prošel velký kus světa, abys ho viděl. Zatoužil jsem se tě zeptat, zda jsi již spatřil člověka ze všech lidí nejšťastnějšího.“ Ptal se, protože za nejšťastnějšího z lidí považoval sebe, ale Solón mu nezalichotil ani trochu; podle pravdy mu odpověděl takto:

„Athéňana Tella, králi.“ Kroisos se podívil jeho slovům a zvědavě se otázal:

„Proč myslíš, že je Tellos nejšťastnější?“ Solón odpověděl:

„Tellos měl za času blahobytu v obci dobré a krásné syny a dožil se toho, že všichni měli děti, které zůstaly naživu; dárilo se mu na naše poměry dobře a dočkal se přeslavné smrti. Když se totiž strhla bůra mezi Athénány a sousedními Eleusinskými, vypravil se na pomoc, obrátil nepřátele na útěk a slavně zemřel. Athénané ho pochováli na obecní útraty na tom místě, kde padl, a prokázali mu velikou úctu.“

[31] Vyprávěním o Tellovi a o jeho velké blaženosti podnítl Solón Kroisovu zvědavost, i zeptal se ho Kroisos, koho shledal na druhém místě šťastného po Tellovi. Očekával, že se mu určité dostane druhé ceny. Solón však pravil:

„Kleobia a Bitóna. Ti byli rodem z Argu, měli dost prostředků k živobytí a nadto takovou tělesnou sílu, že oba stejně vítězili v atletických zápasech. Vypráví se o nich tato pověst:

V Argu se slavil svátek bohyně Héry a bylo bezpodmínečně třeba, aby povoz dovezl jejich matku do chrámu. Voli však nebyli z pole zpátky včas. V časové tísni se mladíci sami zapřáhli do jha a táhli vůz, na kterém se matka vezla. Tak prošli pětačtyřicet stadií a do chrámu dojeli. Po takovém činu, při kterém je celé slavnostní shromáždění vidělo, se jim dostalo nejlepšího konce života a božstvo na nich ukázalo, že je pro člověka lepší zemřít nežli žít. Argejšt je obklopil a velebili jejich sílu a Argejanky se zase shlukly okolo matky a chválily, jaké má syny. Matka se radovala nad slavným činem svých synů, stannula před sochou bohyně a modlila se, aby jejím dětem Kleobiovi a Bitónovi za to, že jí připravili tak velikou čest, dala to, co je pro člověka nejlepší. Když po modlitbě vykonali oběť a zúčastnili se hostiny, usnuli oba mladíci v samém chrámu a již nevstali. Takový byl jejich konec. Argejšt dali zhotovit jejich sochy a obětovali je do Delf jako sochy mužů, kteří se vyznamenali přede všemi.“

[32] Těmto mladíkům přisoudil Solón druhou cenu blaženosti. Kroisos se rozhorlil a řekl:

„To považujete, athénský cizinec, naši blaženost za tak ničotnou, že nás nekladeš na roveň ani s obyčejnými lidmi?“ Solón však odvětil:

„Vím přece, Kroise, že je každé božstvo závistivé a miluje zvraty, a ty se mne vyptáváš na věci lidské. Za dlouhý čas lze spatřit mnohé věci, které člověk vidí nerad, a lze také mnoho zakusit. Za hranici lidského života pokládám věk sedmdesáti let. Sedmdesát roků představuje pětadvacet tisíc a dvě stě

dní, když nepočítáme vkladný měsíc*. Má-li však být každý druhý rok o měsíc delší, aby se nastřávjící roční období shodovalo, jak je potřeba, je těch vkladných měsíců při sedmdesáti letech pětaticet a v těch měsících tisíc padesát dní. Ze všech těch dní za sedmdesát let, a je jich šestadvacet tisíc dvě stě padesát, ani jediný nepřináší zdaleka tolik, co druhý. Proto je, Kroise, celý lidský život jen snůškou náhod. Vidím, že jsi velice bohatý a že kraluješ nad množstvím lidí, ale na tvou otázku ti neodpovím, dokud nezvíš, že jsi dobře dožil svůj život. Vždyť velký boháč není šťastnější nežli člověk, který žije ze dne na den, nedostane-li se mu štěstí dobře zemřít po životě plném zdaru. Vždyť i mnozí velicí boháči jsou nešťastní, kdežto mnozí z těch, kdo žijí skromně, jsou šťastní. Člověk velice bohatý, ale nešťastný, jen dvěma věcmi vyniká nad člověka šťastného, šťastný člověk však nad nešťastného boháče mnohými. Boháč snáze může splnit své touhy a udržet velkou pohromu, pakliže do ní upadne. Druhý však nad něho vyniká tímto přednostmi: pohromu snést a touhu vyplnit nemůže ve stejné míře jako on, ale takové věci od něho odvrací jeho štěstí; je tělesně bez úhony, zdravý, nezrá utrpění, má zdárné syny a je silný. Jestliže kromě toho ještě dobře skončí svůj život, pak to je ten, kterého hledáš, je hoden toho, aby byl nazván blaženým. Dokud však nezemře, je třeba zdržet se úsudku a nenažývat ho blaženým, nýbrž úspěšným. Protože je člověk jen člověkem, není mu dáno, aby toho všeho dosáhl, stejně jako žádá země nevystačí sama s tím, co poskytuje, nýbrž něco má a něco jí chybí; nejlepší je ta, která má nejvíce. Stejně tak i lidský jedinec není v ničem soběstačný, něco má a něco mu schází. Kdo z lidí dožije svůj život máje téměř všechno a potom přjsemně svůj život skončí, ten je podle mne hoden, králi, nésti toto označení. U všech věcí je třeba přihlížet k jejich konci, jak dopadnou, neboť mnohým lidem bůh blaženost ukázal a potom je potřel beze zbytku.“

[33] Takovou řečí se Solón Kroisovi zřejmě nezavděčil. Král jeho slov nedbal a propustil ho, neboť se domníval, že je veliký hlupák, když nedbá přítomného dobra a káže přihlížet u všech věcí k jejich konci.

[34] Po Solónově odchodu stihla Kroisa veliká boží pomsta, patrně proto, že se považoval za nejblaženějšího ze všech lidí. Hned jak usnul, zdál se mu sen, který mu pravdivě zvěstoval neštěstí, jež se mělo přihodit jeho synovi. Kroisos měl dva syny, z nichž jeden byl stížen tělesnou vadou — byl hluchou-

něný — a druhý ve všem daleko vynikal nad své vrstevníky; jmenoval se Atyš. O tomto Atyovi sen Kroisovi naznačil, že zabyne zasažen železným hrotem oštěpu. Jakmile se probudil a sen si rozvážil, zalekl se ho a syna oženil. Ačkoli Atyš obvykle velí lidskému vojsku, již ho nikam za takovým účelem neposílal a oštěpy, kopí a všechny podobné věci, kterých lidé používají ve válce, dal z mužských komnat odstranit a snést do kormor, aby snad něco z toho, co bylo na stěnách rozvěšeno, na syna nespadlo.

[35] Zatímco se zabýval synovou svatbou, přišel do Sardmuž posílený neštěstím a s poskvrněným rukama. Byl původem Fryg, ale z rodu královského. Přišel do Kroisova paláce a žádal, aby se mu podle tamních obyčejů dostalo očisty; Kroisos ho poskvrny zbavil. Očista u Lýdů je téměř stejná jako u Řeků. Když Kroisos vykonal obvyklé obřady, ptal se ho, kdo a odkud je:

„Kdo jsi, člověče, a odkud z Frygie jsi přišel k mému krbu? Kterého muže či ženu jsi zabil?“ Muž odpověděl:

„Jsem, králi, synem Gordia, syna Midova, a jmenuji se Adrástos. Zabil jsem nechtě svého bratra a přicházím vyhnan od svého otce a všeho zhaven.“

„Jsi tedy potomek mých přátel,“ odvětil Kroisos, „a přišel jsi k přátelům. Pakliže u nás zůstaneš, nebudeš mít v ničem nedostatku. Budeš-li své neštěstí snažet co nejlépeji, bude to pro tebe nejlepší.“

[36] Žil tedy Adrástos v paláci Kroisově. V těžé době se objevili na Olympu v Mýsi obrovský divoký kanec. Vytrážel z pohoří a pustošil obděláná pole Mýsů. Mnohokrát se Mýsové proti němu vypravili, ale nijak mu neublížili, naopak, sami od něho utrpěli. Nakonec přišli mýsí poslové ke Kroisovi a pravili:

„Preveliký divoký kanec se, králi, objevil v našem kraji a ničí naše polnosti. Ač se o to přičiňujeme, nemůžeme ho zahubit. Proto tě prosíme, abys s námi poslal svého syna a vybrané jinochy se psy, abychom se ho zbavili.“ Takto ho prosili. Kroisos však, pamětliv svého snu, jim odpověděl těmito slovy:

„O mém synu se již nezmiňujte, neboť bych ho s vámi neposlal. Je totiž právě novomanzelem a to je teď jeho hlavní starost. Vybrané Lýdy a vše, čeho je k lovu potřeba, s vámi pošlu a těm, kdo půjdou, důkladně uložím, aby se s vámi co nehorlivěji přičiňovali odstranit vám to divé zvíře z krajiny.“ [37] Taková byla jeho odpověď. Mýsové se s ní spokojili,

ale vtom vstoupil Kroisův syn, který zasllechl, oč Mýsové prosí. Když Kroisos odmltl poslat s nimi svého syna, obrátil se k němu jinoch těmito slovy:

„Byvalo pro nás, otče, dříve nejkrásnějším a nejušlechtlejším úkolem chodit do válek a na lovy a tak získávat slávu. Nyní mě od obojího držíš stranou, ač jsi u mne nezpozoroval žádnou zbabělost ani nedostatek odvahy. Jak se mám teď tvářit, když jdu na náměstí a z náměstí? Zač mě budou mít občané, zač mě bude považovat moje mladá manželka? S jakým to mužem bude mýslat, že sdílí lůžko? Buď mi dovol na lov jít, nebo mi odůvodni, proč je pro mě lépe, aby tomu tak bylo?“

[38] „Činm tak, synu můj,“ odpověděl mu Kroisos, „nikoli proto, že bych tě sledával zbabělým, ani pro cokoliv jiného, co by ti nesloužilo ke ch, ale přišlo ke mně ve snu vidění a prohlásilo, že budeš žít krátký čas; máš zahynout železným hrotem oštěpu. Kvůli tomuto vidění jsem uspilil tvou svatbu a proto tě neposlám na takové výpravy. Starám se o to, zda bych tě nemohl nějak uchovat, dokud budu živ. Vždyť jsi můj jediný syn, neboť druhý syn jako by pro mě neexistoval, protože je mrtvá.“

[39] „Když jsi měl, otče, takové vidění,“ pravil jinoch, „je možné pochopit, že mě hlídáš, ale je zajisté spravedlivé, abych ti řekl to, co nechápeš a co před tebou sen ukryl. Právě, že vidění prohlásilo, že zemřu železným kopím, ale cožpak má kanec nuce, cožpak má železné kopí, kterého se obáváš? Kdyby vidina prohlásila, že zabynu klem nebo něčím jiným, co se mu podobá, pak by bylo potřeba učinit to, co děláš; řekla však, že se to stane hrotem oštěpu. Když nám tedy nastává bitva s lidmi, dovol mi jít!“

[40] „Překonáváš mě, synu,“ odvětil Kroisos, „výkladem toho snu. Tebou přemožen mémím své mlnění a dovoluji ti jít na lov.“

[41] Po těchto slovech poslal Kroisos pro Fryga Adrásta, a když přišel, řekl mu:

„Adráste, očistil jsem tě, když jsi byl stížen nezaslouženým neštěstím; nevyčítám ti je. Přijal jsem tě do svého domu a poskytuji ti veškeré živobytí. Poněvadž jsem ti já první prokázal dobrodiní, jsi povinen mi dobrým odplatit. Žádám tě, aby ses stal strážcem mého syna, až pojedje na lov, aby vás cestou nepřepadli nějakí zákeřní lupiči a nepřinesli vám záhubu. Kromě toho i ty máš možnost jít tam, kde se můžeš významenat

svými činy, neboť tak činili i tví předkové a nadto máš k tomu slyš dost.“

[42] Adrastos mu odpověděl:

„Já bych, králi, jinak do toho zápasu snad ani nešel. Nejsu pronásledován tak velikým neštěstím; nemohu si to ani přát, a proto jsem se již mnohokrát zdržel. Teď však, když na mě naléháš a já mám povinnost ti vyhovět, rád se ti odvděčím dobrým skutkem. Jsem připraven to učinit a společně se, že se ti tvůj syn, kterého mi přikazuješ sřezit, navrátí bez úhony, pokud to na jeho strážci bude záviset.“

[43] Když toto Kroisovi odpověděl, vydali se na cestu v doprovodu vybraných mladíků a psů. Dorazili do olympského pohorí, hledali zvíře, a když je našli a obstoupili kolem dokola, házeli po něm oštěpy. Tehdy právě onen cizinec, který byl očistěn z vraždy, jménem Adrastos, hodil oštěpem po kanci, ale chybil ho a zasáhl Kroisova syna. Ten, zasažen hrotem kopí, vyplnil proroctví snu. Kdosi potom běžel ke Kroisovi s poselstvím o tom, co se stalo, a po příchodu do Sard mu vyhlásil, jak probíhal lov a jaký byl osud jeho syna.

[44] Kroisos byl smrti svého syna těžce sklíčen a považoval za velice hroznou věc, že ho zabil ten, koho on sám očistil z krveprolití. Byl tím neštěstím z hloubi duše ořesen a dovolával se Dia Smírce; bral ho za svědka toho, jakého příkoří se mu od cizince dostalo; téhož boha se dovolával i jako strážce krbu a přátelství; strážce krbu proto, že přijav do svého domu cizince, nevěděl, že žijí vraha svého syna, strážce přátelství proto, že cizince poslal se svým synem jako strážce a shledal v něm svého největšího nepřítele.

[45] Potom přišli Lýdové, nesouce mrtvého, a za nimi následoval ten, kdo ho zabil. Stanul a odevzdal se do moci Kroisovy. Vztahoval k němu ruce a žádal, aby byl usmrčen nad mrtvolou. Připomínal své dřívější neštěstí a k tomu, že navíc vrhl do záhuby toho, kdo ho z něho očistil, že tedy nemůže dále žít. Když to Kroisos vyslechl, zželelo se mu Adrasta, jakkoli byl sám sklíčen velkým neštěstím vlastním, a řekl mu: „Dostává se mi od tebe, hosti, plného zadostiučinění, jestliže se sám považuješ za hodna smrti. Ty však tím neštěstím vinen nejsi, leda že jsi byl jeho bezděčným vykonavatelem; vinen je některý z bohů, který mi již dávno předpověděl, co mě čekalo.“

Potom Kroisos svého syna pochovával, jak se slušelo. Adrastos,

tos, syn Gordiův a vnuk Midtův, který se stal vrahem vlastního bratra a škůdcem toho, u něhož došel očisty, vyčkal, až se lidé od náhrobku vzdálili, a protože uznával, že je sthán největším neštěstím ze všech lidí, které znal, spáchal na hrobě sebevraždu.

[46] Kroisos po ztrátě syna setrval dva roky v hlubokém smutku. Když však Kýros, syn Kambýsův, svrhl nadvládu Astyaga, syna Kyaxarova, a perská vláda se rozmáhala, přestál Kroisos truchlit a začal přemýšlet, zda by nějak nemohl růst moci perské zarezit, dříve než zmožnou. Když si to rozmyslel, začal hned zkoumat věštny v Recku a věštny v Libyi; rozeslal posly na všechny strany, jednak do Delf, jednak do Abai ve Fókidě, jednak do Dódóny; jiné zase poslal k Amfíarovi a k Trofóniovi, další pak do Branchída na území mléském. To byly věštny řecké, kam se Kroisos obracel o věštbu. Další posly poslal se žádostí o věštbu do Libye k Amónovi. Posly rozeslal proto, aby zjistil, jak jsou věštny chytřejší, aby se jich mohl druhým poselstvím zeptat, má-li se pokusit o výpravu proti Peršanům, jestliže shledá, že znají pravdu.

[47] Když poslal Lýdy vyzkoušet věštny, vydal jim takovito příkaz: Měli počítat čas podle dní ode dne, kdy vyrazili ze Sard, a stého dne se měli ptát věštnen, co právě dělá lýdský král Kroisos, syn Alyatův. Cokoli která věštna odpoví, to měli zapsat a přinést mu zpátky. Jaké byly odpovědi ostatních věštnen, se nikde nevypráví. Jakmile však Lýdové vkročili do chrámu v Delfech, prosíce boha o věštbu, a přednesli uloženou jim otázku, odpověděla jim Pýthia v hexametrech toto:

*„Kolik je v pisku zrn, vím, i jaké jsou rozmanité moře,
také němému rozumím, slyším i toho, kdo mlčí.
Citím teď vůni vařené želvy s malutným štítem,
v měděném hrnci se vaří zarcoveň s jehnětím masem;
mělný kotel je pod ní, mělná poklice na ní.“*

[48] Tuto Pýthinu odpověď Lýdové zapsali a vrátili se do Sard. Když pak přibyl i ostatní poslové s výroky věštnen, sebral Kroisos všechny zápisy dohromady a prohlížel je. Žádný se mu nelbil; když však vyslechl zápis z Delf, ihned mu projevoval úctu a chválil jej. Uznal, že jediná věštna v Delfech je skutečnou věštnou, protože uhodla, co dělal. Když totiž rozeslal posly po věštnách, vyčkal stanoveného

dne a provedl toto: vymyslel si něco, co nebylo možné uhodnout a vyzporozovat; rozsekal želvu a jehně dohromady a sám to vařil v mředěném kotli pod mředěnou poklicí.

[49] A právě to mu z Delf výrok věštrny oznamoval. O odpovědi věštrny Amfiaróovy neumím nic povědět, co věštila Lýdům, když vykonali ve svatyni předepsané obřady; ani se o tom nevypráví. Říká se jen, že i tuto věštrnu považoval Kroisos za neklamnou.

[50] Po těchto událostech usmířoval Kroisos delfského boha velkolepými oběťmi. Obětoval po třech tisících kusů z každého druhu dobytčat k oběti se hodlicích, dále pozlacená a postříbená lehátka, zlaté číše, purpurové pláště a chitóny. Navršil ohromnou hranici a pálił ji doufaje, že si tím boha spíše nakloní. Také všem Lýdům nařídil, aby každý bohu obětoval, co kdo má. Když bylo po obětech, dal slít nesmírné množství zlata a ukovat z něho polocihly o délce šesti dlaní, široké tři dlaně a jednu vysoké, celkem sto sedmáct, a to čtyři z ryzlho zlata a váže po půl třetím talentu, ostatní polocihly pak z bílého zlata, vážící po dvou talentech. Také dal zhotovit z ryzlho zlata sošku lva, vážící deset talentů. Když vyhořel delfský chrám, spadl tento lev s polocihel, na nichž byl postaven. Nyní je uložen v korintské pokladnici a váží jen půl sedma talentu. Půl čtvrtá talentu se ho totiž roztavilo.

[51] Když bylo vše hotovo, poslal Kroisos ty věci do Delf a spolu s nimi i další dary: dva převeliké džbány, zlatý stával po pravé straně, když se vchází do chrámu, a stříbrný nalevo. I ty byly po požáru chrámu přemstěny; zlatý džbán je v pokladnici klazomenské, váží půl deváta talentu a dvanáct mím, a stříbrný stojí v rohu chrámové předstně a vejde se do něho šest set amfor*. Delfané v něm mísí víno o slavnosti theofanií. Delfští říkají, že je to výrobek Theodóra ze Samu, i já se tak domnívám; nezdá se mi totiž, že by to bylo dlo obyčejné. Dále poslal Kroisos čtyři stříbrné sudy, stojí v korintské pokladnici, a obětoval i dvě kroupenky, zlatou a stříbrnou. Na zlaté je nápis, že Lakedaimonští tvrdí, že je to dar jejich, ale to tvrzení není správné. Je to dar Kroisův a nápis pořídil kdosi z Delfanů, kdo se chtěl Lakedaimonským zavděčit. Znáám jeho jméno, ale nebudu ho připomínat. Darem od Lakedaimonských je chlapec, jehož rukou protéká voda, ale žádá z obou kroupenek. Spolu s těmito věcmi poslal Kroisos do Delf ještě mnoho jiných méně významných darů, jako kulaté stříbrné konvice a třílčetní stříbrnou sošku ženy, o níž Delfští tvrdí, že

je to podobizna Kroisovy pekařky*. Dále věnoval i náhrdelník své manželky a její pásy.

[52] Ty věci poslal do Delf. Amfiaróovi pak, když se dozvěděl o jeho statečnosti a o jeho utpení, obětoval šití celý ze zlata a masivní zlatý oštcíp, jehož ratiště bylo stejně jako hrot celé ze zlata. Obě ty věci byly ještě za mých časů uloženy v Thébách, a to v thébském chrámu Apollóna Isménaského.

[53] Lidským poslům, kteří měli uvedeně dary doručit do chrámů, Kroisos uložil, aby se většiten zepatali, má-li se vydat na výpravu proti Peršanům a má-li si získat nějaké spojenecké vojsko. Lýdové dorazili, kam byli posláni, dary odevzdali a žádali o věštbu těmito slovy:

„Kroisos, král Lýdů a jiných národů, uznal, že jsou tyto věštrny jedinými skutečnými věštrnami na světě, dal vám dary hodné vašich výpovědí a nyní se vás táže, má-li se vydat na výpravu proti Peršanům a má-li si získat nějaké vojsko za spojení.“

Tak se poslové tázali a obě věštrny odpověděly shodně; předpovídaly Kroisovi, že zničí velikou říši, potáhne-li proti Peršanům, a radily mu, aby si za spojení vyhledal nejmocnější z Reků.

[54] Když byly věštbý Kroisovi přineseny a on zvěděl jejich obsah, zaradoval se nad nimi velice, neboť bezpečně doufal, že vyvrátí říši Kýrovu. Znovu poslal do Pýthů a vyzvědět, kolik je Delfanů, obdaroval každého dvěma zlatými statéřy. Delfští za to udělili Kroisovi přednostní právo při dotazech, zprostili ho poplatků a určili mu čestné místo při slavnostech a na věčné časy rozhodli, že se kdokoli z Lýdů může stát občanem delfským, bude-li chtít.

[55] Obdarovan Delfské, dal si Kroisos věštit potřetí. Když se totiž přesvědčil o spolehlivosti věštrny, nemohl se jejich odpovědí nabažít. Tentokrát se tázal, potrvá-li jeho vláda mnoho let. Pýthia mu věštila takto:

*„Teprve tehdy, až nad Médy mezek stane se králem,
nastud se, Lýde, jenž noby máš slabé, zbaběle pchlat
po březích Hermu, plného šišku, nečekěj na nic.“*

[56] Když se tato slova dostala ke Kroisovi, zaradoval se nad nimi víc než nad čímkoli jiným, neboť věřil, že nikdy nebude Médům kralovat mezek místo člověka a že tedy ani on, ani jeho potomci vládnout nepřestanou. Potom důkladně

uvažoval, kteří z Řeků jsou nejmocnější, aby si je získal za spoujence. Při svých úvahách shledal, že mezi Řeky vynikají Lakedaimonští a Athénané, jedni z kmene dórského, druhí z iónského. Tyto národy byly nejpřednější; jeden z nich byl původu pelagického, druhý řeckého; jeden z nich se ze své vlasti nehnul, druhý se mnohokrát stěhoval. Za krále Deukaliona bydlél v zemi Fthiótské, za častí Dóra, syna Hellénova, v krajině pod horami Ossou a Olympem, zvané Histiaieús. Když ho z Histiaieúdy Kadmowci vyhnali, usadil se pod jménem Makedonů v Pindu. Odtamtud zase přestědli do Dryopidy, a když přešel z Dryopidy na Peloponnésos, jmenoval se národem dórským.

[57] Nedovedu přesně povědět, jakou řeč mluvili Pelasgové. Lze-li říci to, o čem vydávají svědectví ti z Pelasgů, kteří ještě v dnešní době přebývají v městě Kréstónu nad Tyr-séní a kteří kdysi susedili s dnešními Dóry (neboť tenkrát sídlili v krajině, které se teď říká Thessaliéús), a ti Pelasgové, kteří založili města Plakie a Skylaké na Helléspotu a stali se athénskými kolonisty (a kolik ještě jiných pelagických městecěk zménilo svá jména), je-li tedy možno říci, čeho jsou tyto Pelasgové důkazem, pak mluvili Pelasgové řečí barbar-skou. Bylo-li tomu tak u celého kmene Pelasgů, pak národ attický, který je původu pelagického, spolu se zménou z Pelasgů v Řeky převzal i řeč. Ani Kréstónští totiž, ani Plakienští, kteří jsou s nimi stejného jazyka, se v řeči neroslovávají s nikým z těch, kdo nyní sídlí okolo nich, je však zřejmé, že si zachovali takový ráz řeči, jaký si s sebou přinesli, když se přestěhovali do svých dnešních území.

[58] Recký živel používá od svého vzniku, jak se mi zdá, stále stejného jazyka; po svém oddělení od Pelasgů byl slabý, ale z malých začátků se rozrostl v množství národů, neboť se k němu přidala většina Pelasgů a četné jiné barbarské národy. Kromě toho si myslím, že ani Pelasgové, jako národ barbar-ský, nebyli na příliš vysokém stupni rozvoje.

[59] Pokud jde o tyto národy, dozvěděl se Kroisos, že attický národ ovládá a udržuje v nesvárech Peisistratos, syn Hippokratův, který byl v té době samovládcem v Athénách. Dokud byl Hippokratés ještě soukromou osobou, přihodil se mu v době, kdy přihlížel olympijským hrám, veliký div. Když porazil obětní zvířata a připravené kotle byly plné masa a vody, začaly se vařit bez ohně a překypěly. Lakedaimoňan Chilon, který byl přítomen a tomu zázraku přihlížel, radil Hippo-

kratovi, nejprve aby se neženil s ženou, která by mu mohla porodit děti, potom, pokud je ženat, aby ženu zapudil, a má-li snad nějakého syna, aby se ho zřekl. Hippokratés prý ovšem této rady Chilonovy nechtěl uposlechnout a po oné události se mu narodil řečený Peisistratos, který za rozbrojů mezi obyvateli pobřežními a Athénány z roviny pojal úmysl zmocnit se samovlády.

V čele lidí z pobřeží stál Megaklés, syn Alkmaionův, předákem lidí z roviny byl Lykúrgos, syn Aristolaidův. Peisistratos založil třetí stranu. Shromáždil okolo sebe vzbouřence a tváře se, že je předákem horalů, připravil takovou lest: způsobili si zranění a poranili i své mezky a přihnal se se spřežením na tržiště, jako by byl unkl svým nepřítelům, kteří ho chtěli zabít, právě když jel na pole. Požádal lid, aby mu opatřil nějakou stráž, neboť se předtím proslavil při tažení proti Megarským tím, že dobytí Nisaje a vykonal i jiné statečné činy. Athénský lid se dal oklamat a dal mu tři sta mužů vybraných z občanstva, kteří se však nestali Peisistratovými kopinlky, nýbrž spíše klackonosiči; chodili za ním s dřevěnými kyji. Ti se spolu s Peisistratem zúčastnili pozdvižení a zmocnili se Akropole. Odtamtud pak Peisistratos vládl nad Athénány, aniž však rozrušil systémem dosavadních úředních hodností nebo změnil právní řád. Spravoval město podle platné ústavy, krásně je zdobil a udržoval v dobrém pořádku.

[60] Zanedlouho se však dohodli stoupenci Megaklovi se stranlky Lykúrgovými a vypudili Peisistrata z města. Tak se Peisistratos zmocnil Athén poprvé a opět samovládou ztratil, protože ještě nezapustila dostatečně kořeny. Ti, kteří Peisistrata vyhnali, se však zase znovu dostali do vzájemných sporů. Megaklés se dostal do úzkých a poslal hasatele k Peisistratovi s dotazem, zda je za samovládu ochoten vzít si jeho dceru za manželku. Když Peisistratos návrh přijal a s podmínkou souhlasil, vymyslel si pro jeho návrat věc podle mého mínění velice pošetilou; tím spíše, že se Rekové již od dávnějších dob odlišovali od národů barských tím, že byli chytřejší a nepodléhali hloupým pošetilostem, a přece právě teludy tyto lidé z athénských občanů, o nichž se říkalo, že jsou co do moudrosti mezi Řeky první, vymysleli takový podvod. V dému Paianni žila žena jménem Fyé, vysoká bez tří prstů čtyři lokte a i jinak pékné postavy. Tuto ženu oblékli do plné zbroje, dali jí nastoupit do vozu a ukázali jí, jak se má tvářit, aby její vz-zření bylo co nejvznešenější, a jeli do města, poslávše napřed